

Cena 1 dinar

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Tel. 25-67. Izhaja vsako soboto. Vrednost letno 36 din., polletno 18 din., mesečno 3 din. V Mariboru dostavljen na dom letno 48 din., mesečno 4 din. Oglasi po ceniku. Rokopisi se ne vračajo. Poštni čekovni račun 11.787.

Vreme

od sobote do sobote

(Napoved od 23. do 30. aprila)

V južnih kot severnih predelih Slovenije še ves teden popolnoma nestalno spremenljivo aprilsko vreme z močnimi pooblačitvami in padavinami (dež in sneg). Jasna in deloma sončna samo jutro. Temperatura spremenljiva, ki se bo pa ugodno spet dvignila. Noči hladne, ponekod celo slana. Proti koncu tedna delni preokret vremena.

Naša kri v tujini

Od časa do časa se prirejajo v Sloveniji tedni izseljencev, ki se završijo dostikrat s par deklamacijami, potem pa je za nekaj časa zopet dobro. Naša »deseta banovina«, ki jo posedujejo v prvi vrsti Slovenci, je odpravljena, in naš ljud v tujini ob mimobežni »pozornosti« domovine živi dalje in tuji si ostanemo tudi za naprej. Tako ne pridemo nikoli do duhovnega soglasja in da na našem narodnem telesu izgubljam, ni čudno. Dejstvo je in ostane, da mi, to je domovina (seveda zadeva to predvsem slovensko izobraženstvo), nimamo z našimi izseljenci kot celota nobenih globljih stikov, radi česar so celo enodnevnih manifestacije za slovensko kri v tujini enkrat na leto zgolj »prireditve« in niti malo ne manifestacija. V času, ko gledamo okrog sebe države — velikanke, ki vodijo račun za slehernega svojega človeka, tako rekoč za vsak svoj las, je pač nujnost, da se ob tem mi učimo, pa da vržemo narodno mlačnost skozi okno svoje duše.

Res je, mali smo, ob velikih sosedih se čutimo še manjše, toda takšna zavest se ne opravičuje našega zadržanja. Slovenci imamo za seboj še 13 milijonov Jugoslovancev in smo končno precejšnja država. Ali niti malost niti velikost v življenju naroda ne igra vloge, ako je ta narod mlačen za svoje svetlinje in len, da bi se držal s primernim prizadevanjem na nogah. Brez vzgoje ne pridemo nikamor naprej in kakor smo ob marsikaterem važnem gospodarskem, kulturnem ali socialnem vprašanju držali v preteklosti križem roke, tako smo vse-skozi zanemarjali vprašanje naših izseljencev, ne razumevajoč njih bednega položaja.

Medtem, ko so se naši ljudje v tujini borili za tisti kos kruha, ki ga niso našli doma, prezebajoč ob mrzlih očeh in besedah narodov, kateri so najeli njih mlade moči, smo mi v domovini v lagodni komodnosti mirno reševali križance in se trudili, kje bi našli še kako jalovo zabavo, da bi lažje prebavili novice, ko se nam še ni ljubilo spati. Istočasno smo se bili na junaške nacionalne prsi, češ, ni jih večjih junakov od nas! In ob vsem tem ni niti za trenutek poromala naša »nacionalna« misel k njim, ki so razširili krog domovine še tja v daljnjo Ameriko.

Slovensko izobraženstvo, tisto, ki igra doma na voditeljsko harmoniko, ubija joč v narod politične ideje, ni posvečalo vprašanju izseljevanja ljudstva potrebne pozornosti. Slovenski liberalizem je cenil človeka samo kot številko, kot glas pri volitvah. Bodimo iskreni napram zgodovini! S trenutkom, ko je človek za to stranko prenehal bivati kot volivec (ker se je izselil), je izgubila stranka nad njim svoj interes in ga z vsem aparatom prepustila njegovi usodi. Slovensko izobraženstvo, ki se je politično šolalo v tej stranki, naravno ni nikdar čutilo z izseljenci kake vezi in odtod vsa globoka, vnebovpijoča nezainteresiranost večine slovenskega izobraženstva za naša socialna vprašanja. Nikjer vzgoje. Tod je iskati vzroke tudi za ostale prepade med slovenskim inteligentom in deželanom. Več, mnogo več smisla za izseljenec je bilo na katoliški strani. Čeprav so bili motivi verski, kar je to zanimanje tudi rodilo in vodilo, je posredno vplivalo na vez domovine z izseljenci. Vsa propaganda za idejo duhovnega soglasja z izseljenstvom se vrši zadnja leta s to podlago na pobudo slovenske Juhovščine, ki ji mora človek, katerega skrbi ta pereči slovenski socialni problem, dati vse priznanje. Žal je na eni in drugi strani marsikje zasejal kajpak ta naš priljubljeni prepričevalni olevel, ki je — kakor vemo — ponekod med našimi izseljenci zadnja leta pričel delati zgago. Treba ga bo temeljito izruvati, da se ne bo mogel razrasti in da tujini ne bo treba gledati našega španskega političnega značaja.

Stopiti moramo na nova pota — učiti se imamo priliko marsikje. Z metodično vzgojo se moramo pozanimati za našo izbeglo kri in predvsem dobiti z našimi izseljenci potrebno duhovno vez. Slove-

Ne sovraštvo — liubezen in sloga bodi

Klic našega časa

Za nami je čas spomina najčudovitejšega dogodka v zgodovini stvarstva — Vstajenja Gospodovega. Preko vsega sveta je človeštvo praznovalo velike dni in tako smo se tudi mi Slovenci zamislili v tem času nekoliko globlje v trpljenje in z novo vero občutili poživljajoče odrešenje, ki sleherniku obeta sprostitev od vseh temnih dušnih sil in omogoča vstop v novo življenje.

Ob takih velikih praznikih, ko se zdi, da se človek nekako zamisli nad samim seboj in ko v resnici tudi potihneje v vsakdanjem življenju tiste tako tipične in običajne strasti, ki z znano silovitostjo razpihajo ogenj bojev in brezmejnih nasilstev, šele čutimo, kako je prav za prav med nami malo, prav malo ljubezni. Ves svet en sam plamen sovraštva, človek človeku hujski nego volk, kot da je satan sam pomagal človeku ustvarjati strašna morilna orožja.

Ljubezen je bila v življenju narodov vedno nekaka pastorka. Sarili so z njo dostikrat z jezikom in ustnicami in gorje tistim, ki so jezikom in ustnicami verovali. Zakaj v srcih so vladali sovraštvo, pohlep, zavist, nevoščljivost in jeza in ti činitelji so pač ljubezni največji nasprotniki, ki si ne pomišljajo v najrazličnejših oblikah sejati na ljudske množice smrt in uničevati to, kar je zgradil duh in roka delavnega človeka. Vso zgodovino človeštva prepleta kri, morja krvi vpijejo v nebo, a nikjer niti trohice ljubezni.

Kdo je, ki si želi vojne? Norec mora biti, ki so jo želi, ali pa najbrezvestnejši zločinec, ki bi užival ob prelivanju tople človeške krvi in v svoji podli strasti bogve kako sladkosti. In vendar: ali ni ves svet kakor bomba, pripravljena vsak hip, da se razleti, le da je treba na njo udariti? O vsem mogočem se razgovarjajo voditelji držav, le ljubezen je še vedno pastorka. O vojni pa govori ves svet,

Ves svet jih preganja

Židov nik'er več ne maralo

Plaz preganjanja Židov je učinkovito sprožila zlasti Nemčija. Odtlej se malone v vseh evropskih državah pojavlja med javnostjo, a tudi med oblastmi, resno protizidovsko gibanje in zahteva, da se Žide izloči iz vsega javnega življenja kot škodljivce in kapitaliste, ki zavzemajo v najboljših gospodarskih panogah najboljše mesta in kupičijo ogromne kapitala. Nemčiji se je tozadevno priključilo še več evropskih držav. Vendar pa posel preganjanja in izločevanja Židov ne gre tako enostavno izpod rok kot si to zamišljajo. Židi so vsepovsod zasidrani kakor klop ter jih je treba izločevati na resen in trd način. Pri nas zaenkrat še ni opaziti z nobene strani kakega resnejšega protizidovskega kurza.

Končno veljavni pogreb Abesinije

S podpisom pakta med Anglijo in Italijo se je sprožil val priznanja italijanskega abesinskega cesarstva. Dotlej se je večina držav držala v tem oziru ob strani in niso hotele priznati Italiji pravice do Abesinije. Čim pa je to storila Anglija, so ji sledile še druge države. Tako je sedaj končno veljavno pokopana Abesinija, ki je svojčas vzbujala in dvigala toliko prahu. Neodvisno nekdanje abesinsko cesarstvo se bo lepo zbrisalo z zemljevida in — mirna Bosna! To je pač diplomacija, to je pravica, to je demokracija!

nija se diči z maso organizacij, kakršni mi hoče človek, in te organizacije so v prvi vrsti poklicane, seveda če so sploh življenja zmožne — da stopijo v sük s prosvetnimi prizadevanji naših izseljencev. Vsaka naša prosvetna organizacija bi morala prejemati izseljenske liste in publikacije in članstvo bi moralo stalno zasledovati življenje, prizadevanja in napore naših ljudi v tujini. Kateri slovenski inteligent čita tak izseljenski list?

ponekod z grozo, a tudi tam, kjer vzbuja »navdušenje«, je gotovo na dnu src in duš prikrita skrb, ki ne da spati. Prav danes se mora zato človek s podvojeno močjo zamisliti v spečo silo ljubezni.

Če je ni na svetu, je sigurno ni tudi pri nas doma. Želimo si miru in napredka, dobre volje je morebiti še nekoliko v nas, ali če pogledamo v slovensko življenje z globljimi očmi, vidimo ponekod tako žalost, da se bojimo prihodnosti. Stan proti stanu, razred proti razredu, mesto proti podeželju, podeželje proti mestu, v delavnica, uradnih, na ulici, v gostilni — povsod sovraštvo, ki nima dostikrat niti meje niti mere. Kaj bo z nami? Ali zares ni rešitve? Tako dobro ljudstvo smo in taka peščica nas je — ali ne moremo naših dobrih lastnosti že v interesu naše malosti uravnati v prave napredka, da posvetimo vse sile ljubezni boljši in toplejši bodočnosti? Ali zares ni mogoča naša edinost niti v skromni kmetijski vasi?

Ako vidimo v svojem bližnjem samo človeka, ki je z vsemi vrčinami in napakami isto kakor jaz in bo naju obeh konec pest prsti, pač ni vredno sejati sovraštvo in žeti boj, ki se brez haska že desetletja vleče skozi naše narodno telo. Treba polskati ljubezen in začeti pisati z njo lepše strani slovenske zgodovine.

Zamislimo se v trpljenje vsega ljudstva in gotovo se nam bo vzbudila v srcih taka ljubezen, kakršno naš čas potrebuje. Slovenska mladina se v naporu, doumeti čas, oklepa naroda, da mu služi. Služiti svojemu bližnjemu pomeni ljubiti ga. Ravno ta ljubezen je vzrok, da smo se odrešili predsodkov slovenske preteklosti. Kdor hoče dobro narodu, naj poišče v sebi (vsak človek jo ima!), v svoji globini, prirojeni ljubezen in le skozi njo poizkusi doumeti današnjo mladino, ki se sproščena odpravlja na življenja pot.

Ostra diktatura v Romuniji

Nov družabni red in diktatura v Romuniji se z vsakim tednom zaostrojuje. K dosedanjim zakonom je pretekli teden kralj izdal še dopolnilo o zaščiti države in novega družabnega reda. To novo dopolnilo izrecno prepoveduje vsakršno politično gibanje razpuščenih strank, zlasti še bivše fašistične »železne garde«. Odslej bo sploh onemogočeno vsakršno politično udejstvovanje. Posebno ostro so naglašene zahteve, da se brezpogojno depolitizira uradništvo in pa dijaštvo, tako srednješolsko kot visokošolsko. Za vsak najmanjši prekršek proti državi in sedit-

Toda tu smo našli le en slučaj, kako bi se dal gojiti stik — bog zna, na kaj vse bi se lahko prišli!

V času, ko države-velikanke ob nas skrbje skoraj za vsak las svojega, v tujini živečega rojaka, se moramo prebuditi predvsem mi, ki imamo v tujini toliko naše krvi. Bodi nam živa misel na nje vsak dan kakor skrb za vsakdanji kruh! Vsak dan, ne samo enkrat v letu!

PROŠNJA UPRAVE

NA OGLED

pošljamo občasno samo dve zaporedni številki, ki jih ni treba vračati. Prvi številki je priložena poštna položnica (ček).

KDOR ŽELI NAROČITI »EDINOST«, KI JO JE DOBIL NA OGLED,

naj izvoli nakazati naročnino tako, da prispe sporočilo o nakazilu semkaj najkasneje 7 dni po prejemu prve številke na ogled, in sicer vselej po možnosti ob enem vsaj za 6 mesecev (18 dinarjev) ali najmanj za 3 mesece (9 dinarjev), pozneje pa redno po mogočnosti vnaprej.

BOSEDANJE PREJEMNIKE LISTA.

ki ne bodo poravnali naročnine do konca tega meseca, bomo morali, žal, črtati.

KDOR LIST VRNE,

ker ga ne more ali noče naročiti, naj so pri besedah »Ne sprejemam, nazaj!« svojeručno podpisuje, ker so nam doslej vračali neke izvode tudi brez vednosti naslovnika.

Napačno je mnenie, da je naš tednik nekakšen naslednik bivšega tednika »Neodvisnost«.

»EDINOST« JE NOV IN SAMOSTALEN TEDNIK.

Razpošljamo položnice poštnege čekovnega računa št. 11.787 »Mariborske tiskarne d. d. Maribor« s pripisom na srednjem delu (sporočilu) zgoraj: »Edinost«. Kdor položnico izgubi, lahko dobi pri vsaki pošti golico (blanket) položnice za 25 par, ki jo je treba samo ustrezno izpolniti.

VAZNO JE:

lahko čitljivo ime in popoln naslov z navdobo pošte naročnika.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE! NE ZAVRZITE NOBENE POLOŽNICE! TO JE NAŠA PROŠNJA.

ki jo blagovolite upoštevati!

UPRAVA »EDINOSTI«, Maribor, Kopališka ulica 6.

njemu redu so predvidene drakonske kazni. Posebno utesnjen pa je tudi ves tisk, ki ga nadzoruje notranje ministrstvo. — Kako se počuti ljudstvo v tej splošni utesnjenosti, časopisje nič ne poroča.

Politično življenje v Bolgariji

Dasi so parlamentarne volitve v Bolgariji že zdavnaj zaključene, je vendar v političnih krogih še vedno živahna razgibanost. Vlada trdi svoje, opozicija svoje. Obe trdita, da imata večino v parlamentu, ki še ni pristopil k rednemu delu. Med vsem pa je najbolj zanimivo, da bo baje 25 opozicijskih poslancev izgubilo svoje mandate, njih mesto pa bi v tem slučaju zasedli vladni kandidati, ki so ob volitvah propadli. Tako bi potem vlada imela v parlamentu potrebno večino in bi lahko začela z delom.

Anglija se pripravlja za bodočo vojno

Angleški kmetijski minister je pred dnevi sporočil javnosti, da bo angleška vlada pokupila vso bodočo žetev pšenice in jo shranila za slučaj potrebe. Ta sklep angleške vlade da precej misli, saj dovolj nazorno priča, kako se Anglija resno pripravlja na vse možnosti zapletov na svetu. V slučaju vojne je posebno važno vprašanje prehrane, zato tudi polaga toliko važnost ravno na žito.

50 letnica garabitskega viadukta

V maju l. 1888, točno pred petdesetimi leti, je zgradil Eiffel — znani graditelj istoimenega stolpa v Parizu — slovi viadukt v Garabitu: prvo jekleno zgradbo, s katero se je pričela nova perijoda gradbene tehnike. Viadukt vodi železnico 122 metrov nad reko Truyere. Načrte za ta viadukt je izdelal inženjer Boyer. Lok viadukta meri v razponu 165 metrov. Njegova dolžina znaša v celoti 564 metrov. Garabitski viadukt se nahaja na progi St. Flour-Millau.

□ Zračna oborožitev Francije. Letalski minister francoske republike je v smislu načrta o zračni oborožitvi Francije naročil pri domačih tvornicah okoli 1.000 novih najmodernejših opremljenih letal. Ko bodo vsa ta letala izdelana, bo francoska vojna armada v zraku štela okoli 2000 letal.

Tedensko zrcalo

Uspešna borba proti german-skemu navalu

»Slovenski Jug«, organ študentov JRZ, poroča o predavanju ministra dr. M. Kreka v Ljubljani med drugim sledeče:

»Gospod minister je na koncu spregovoril še o nesmiselnosti uslanovitve Narodnega sveta, kajti blazno bi bilo, da bi se upiral slovenski narod sam proti velikanski germanski premoči. Današnji čas zahteva bolj kot kdaj prej, da smo zavedni Slovani, za nas Slovence pa je še posebno potrebno, da smo zavedni Jugoslovani, kajti samo vsi skupaj z južnoslovanskimi narodi se bomo mogli uspešno braniti proti germanskemu navalu, nikdar pa tega navala slovenski narod ne bi mogel vzdržati sam.«

Kaj govori bivši minister na shodih

Bivši poštni minister dr. Branko Kaludjerčić je na shodu JRZ v Trnovem pri Sarajevu med drugim dejal:

»Lansko leto je neki žandarmerijski kaplar vodil iz Splita v Sarajevo nekega zločinca na sodišče. Tik pred sodnijskim zaporom pa se je zločinca posrečilo, da je ušel. In pomislite, kaj je tedaj naredil ta pošteni orožnik. V zavesti, da ni vestno izpolnil svoje dolžnosti do kralja in naroda, je potegnil svoj službeni revolver in se ustrelil. Vidite, kaj je značaj, kaj je poštenost, kaj se pravi izpolnjevati svojo dolžnost. Tisti pa, ki so odpeljali pokojnega kralja Aleksandra v Marseille in ki so imeli sveto dolžnost, da mu varujejo življenje in skrbe za njegovo varnost, od teh do danes ni niti eden napravil samomora. Še več, niti s pokojnim kraljem se niso mogli vrniti nazaj, ampak so ga pustili mrtvega v Marseille, sami so se pa čim prej vrnili v državo, da jim kdo drugi ne bi prevzel oblasti. To je njihovo poštenje, njihovo jugoslovenstvo in njihova ljubezen do domovine.«

Te besede je brez nadaljnega lahko označiti za »politično-moralno pedagoško«, ki pa menda sega le nekoliko predaleč!

Delavski kongres v Zagrebu

O velikonočnih dneh je bil v Zagrebu kongres delavskih strokovnih organizacij. V poročilu o tem kongresu piše »Delavska Politika« med drugim:

»Namera, da se kongres otvori z velikim zborovanjem zagrebškega delavstva v novi dvorani delavske zbornice, se ni mogla uresničiti, ker oblast iz razlogov javnega reda in miru prijavljenega zborovanja ni dovolila. S posebnim odlokom je bilo zabranjeno govoriti o Rusiji in Španiji, naši notranji politiki in proti kr. vladi. Razen tega je morala odpasti tudi delavska pozdravna pesem.«

„Plebiscit in diktature“

»Delavska politika« od 16. t. m. piše pod gornjim naslovom sledeče:

»Vsaka diktatura doseže pri plebiscitu rezultat, ki si ga želi. Tako je bilo že od nekdaj. Napoleon je dobil pri ljudskem glasovanju sedem in pol milijona glasov in je s tem postal predsednik Francije za deset let. Vsekakor se je to zgodilo po krvavi zadušitvi proletarske republikanske protiakcije. Leto dni pozneje je pri novem plebiscitu prejel Napoleon 8 milijonov glasov in bil izvoljen za francoskega cesarja, Napoleona III. — Znano pa je, da Napoleon III. ni umrl kot cesar. Rezultati glasovanj pod diktaturo kažejo samo, da diktatura — vlada.«

Hrvatska in židje

O svobodni Hrvatski piše »Nova doba« med drugim:

»Kljub vsemu pa Hrvati niso svobodni, ampak so še vedno tlačani, toda ne — kakor jih siepe njihovi voditelji — Srbov, temveč Židov! Židovstvo je velika rana na hrvatskem narodnem telesu, židovstvo ga izmozgava in zasušuje. Napovedje neizprosno in krvavo boj najprej židovstvu, iztrgajte ubogi in izmozgani narod iz njegovih kremlejev! Boj za hrvatsko svobodo mora biti boj proti židovstvu, ki se je zajedlo v hrvatsko narodno telo in ki mu uslužijo Hrvati v sled kratkovidnosti in nesposobnosti svojih narodnih voditeljev. Hrvatski narod ni svobodna, toda ne nacionalna, temveč gospodarska, ker mu vlada židovstvo! Da, Hrvatska ni svobodna! Hrvatska ne bo svobodna, dokler bo živel in se masil na hrvatskih tleh židovski kapitalist, ki mu morajo za sramotno ceno, ki je nevredna kulturnega naroda, služiti naši ljudje.«

JNS, JRZ in demokracija

»Slovenska vas« poroča v svojih velikonočnih številkah naslednje:

»„Samouprava“, glavno glasilo JRZ za vso Jugoslavijo poroča, da je Laje prestopilo 1. aprila t. l. 300 članov JNS v JRZ, ker so uvideli, da je JRZ edina stranka, ki lahko zajamči in ohrani dr-

Naša politična dediščina

Nekaj let je že minilo, odkar nimamo več izrazito slovenskih strank. Morda je ta doba že dosti daljša, kakor mislimo. Tudi se o tem težko dobijo ljudje iste misli. Večina je vsaj med gospodo prepričana, da take stranke zaradi tega nimamo, ker bi bila plemenska ali pokrajinska. Da zaradi tega ne bi imela možnosti za zakonit obstoj in redno delovanje, brez česar strank seveda nikjer ni.

Misel, da zaradi pravne strani vprašanja nimamo slovenske stranke, pa je prav korenito napačna. Nikakor ni namreč res, da bi izrazito slovenska politična organizacija morala imeti samo pokrajinski značaj, še manj pa je res, da bi bila samo plemenska, ker je Slovincem splošno priznana veljava naroda, priznana med vsemi poštenimi ljudmi in tudi med najboljšimi politiki v državi. Že zaradi tega je zgrešeno vsako nasprotno izgovarjanje tistih krogov, ki kot tipični špekulanti z lepimi obrazy in s figo v žepu razlagajo ljudem pri nas, da je samo po sedanjih poteh sploh mogoče politično delati in tako dalje. In da bi sicer oni že vedno delali tudi glasno za Slovence, če bi ne bilo prav ta hip neoportuno, kakor se reče.

Da je vse to goljuhanje z ugibanjem, kaj je oportuno in kaj neoportuno, piškav izgovor, to je dokazano že s samim razvojem hrvatskega vprašanja v državi, s priznanji hrvatskega kmetijskega gibanja po dveh vladah in z njegovo dejansko močjo. Manj dokazov za to bi gotovo lahko bilo, če ne bi v moderni družbi zgodovinska narodna skupnost postala tako zelo važna; tudi razmere bi bile za nas lahko morda še slabše, a mi bi kljub temu ne mogli opustiti misli na to, da je Slovincem potrebna večja politična samostojnost, večja zrelost in večja organiziranost. O tem pač menda ni dvoma in to naj si zapiše za naš odgovor vsak politični demagog bodisi plemenskega kot

nacionalnega kova, ki živi in še rad živi med Slovinci. Isto pa naj si zapiše tudi sleherni stranka.

Bilo bi ob razmerju, ki smo ga tu ugotovili, res zanimivo pogledati, ali ni morda to vprašanje tudi poglavitni vzrok, zakaj vse večje stranke na slovenskem ozemlju notranje in zunanje pešajo in hiraajo, zakaj ni pokazala še nobena niti malo poleta v splošnejšo delavnost. Da ni morda krivo tega že premajhno zanimanje mladine za te organizacije? Vsak strankar bo priznal, da je najbrže to res precej važen vzrok. Toda zakaj se potem ne bi vprašala stranka še naprej: Kje pa je končni vzrok politične omrtvelosti Slovincem in še posebno mladini? — Prav tega se pa zaslepljeni strankar ne vpraša. Njemu ali njim se morda že zdi, da je za Slovence zadosti velika milost, če se smemo ogrevati za druge in tuje stranke oziroma celo za še večje politične tvorbe kje v inozemstvu. Le kam bo naše ljudstvo in naša dežela in vse ostalo po tej poti prišlo, še to naj se gospodje voditelji, če utegnejo, vprašajo, pa se jim bo mogoče vendarle odprlo in razjasnilo v možganih, da po tej dosedanji poti Slovinci ne moremo in ne želimo več hoditi.

Na prosto je njim, če se bojujejo rajši v senci, ker dosti svojih privržencev na tej poti ne bodo imeli. Tem slabše pa bo seveda za nas vse, če bodo kar vse politične stranke pri nas na tej poti vztrajale. Posledica tega bo namreč, da od vseh strank ne bo ostalo mladini nič, da bo vsa njihova dediščina oportunitizem. Oportunitizem bo dosegel pri nas to, da bomo vedno vprašali naprej: ali je drugim Slovinci všeč, da mi eksistiramo, da mi Slovinci živimo? S propadom na to stališče je pa vsakega — tudi velikega naroda konec. Ker je pa vsa slovenska mladina to nevarnost uvidela, zato je napovedala na vsej črti boj političnemu oportunitizmu.

Poglavje o tujsko-prometni propagandi

Naše tujskoprometne organizacije — zlasti »Putnik« — se sicer vzorno trudijo, da bi dovedle v letni sezoni dovelj tujcev v našo državo. Propaganda stane silno veliko denarja, saj gredo prospekti in plakati v vseh jezikih po vsej Evropi, in priznati se mora, da je bilo beležiti v zadnjih letih res lepih uspehov.

Posebno poglavje pa tvori v tujskoprometni moralni bilanci naša Slovenija. Za mednarodno publiko je v Sloveniji brez dvoma Bled s svojim geli-igralskim glavna atrakcija. Poleg tega imamo naša priznana zdravilišča in letovališča. Naša Spodnja Štajerska s svojim Pohorjem, s Slovenskimi goricami itd. nudijo tujcu svoj poseben čar, ki ga ne more tako lahko pozabiti. Naše gostinstvo je danes na priznano lepi višini. Vsi pogoji za lep razmah so takorekoč podani, kar še danes manjka, je pravilna psihološka usmeritev prebivalstva glede tujkega prometa. Švicarji ne vprašajo za narodnost ali vero, glavno je denar in samo denar! Tako je nastalo bogastvo Švice. Obmejni Slovinci, ki imamo sicer nebroj grenkih spominov na polpreteklo dobo, bomo morali skrbeti za to, da se bo ne ozirajo na take spomine počutil vsakdo med nami kot dobrodošel gost. Ne sme se več zgoditi, kar se je zgodilo nedavno v Mariboru nekemu avtomobilistu, kateremu je nek neodgovorni fantalin prerezal pnevmatiko na avtomobilu, ki je stal pred nekim hotelom. Tudi nasilno snemanje inozemskih državnih zastav z avtomobilov se ne bi smelo več ponoviti, ker velja v tem oziru mednarodna reciprociteta in ker je tudi naša državna zastava v inozemstvu prav tako deležna vsake zaščite. Tu bi morale naše oblasti in tujskoprometna propaganda poskrbeti za striktna navodila. Pa tudi šolski faktorji so poklicani

raztolmačiti naši mladini tujskoprometno važnost našega ozemlja in vse dolžnosti, ki jih imamo kot neposredno zainteresirano prebivalstvo. Tujec naj se čuti domačega takoj po prestopu svoje meje, da bo stal rad v naši sredini in da ne bo takoj jaderno odletel proti Jadranu. Naš nacionalni ponos bodi take narave, da se nam ga ne bo treba še sramovati. — Ljubezen do svojega nikakor ne izključuje spoštovanje do tujega. Tujski promet se bo v naših krajih dvignil, če bomo sodelovali vsi in vsak na svoj način. Prijazna informacija, ki si jo dal tujemu človeku, bo napravila nanj najboljši vtis. Pomoč, ki jo nudimo, recimo, na cesti tujcu-avtomobilistu ob kakem defektu, se bo na ta ali oni način obrestovala. — Slovenija mora postati mali tujskoprometni eldorado: edinole na ta način si bo lahko gospodarsko pomagala. Nacionalno čuvstvovanje — v pravem času in na pravem mestu povdarjeno — je dolžnost, dočim je šovinizem našemu narodnemu značaju tuj. Poslednji je rak-rana za tujski promet.

Dr. Ferdo Lašič

V Mariboru je nenadoma v najboljši moški dobi preminul narodno-obmejni borec in vzoren kulturni delavec dr. Ferdo Lašič. Pokojnik je posvetil vse svoje najboljšie moči narodnostnemu in kulturnemu delu za ohranitev in utrditev naše severne meje ter za to, da bi imel naš Maribor z vsakim dnem bolj in bolj slovensko in jugoslovansko podobo in vsebino. Prerani grob je pretrgal njegovo idealno delo in mnogokje se bo težko občutila izguba tega narodnega borca. Njegovemu delu in življenju svetla spomin!

narodov v Jugoslaviji in utemeljuje centralizem vrednota, ki se ji mora ukloniti tudi demokracija in da je upravičeno tudi nedemokratsko (profiljudsko) vladanje, če je »narodno edinstvo« v nevarnosti.

Slovinci, ki smo narodno zavedni in demokratski, se s takimi načeli ne moremo strinjati.«

„Slovenec“ in „Jutro“ o „Jutru“

»Slovenec«, ki že delj časa »prodaja« »Jutro«, odgovarja »Jutro« med drugim: »Že nekaj časa sem lansira »Slovenec« tudi govornice, da je »Jutro« nekemu na prodaj. Akoravna imajo ta »Slovenčeva« namigavanja očiten značaj zavistnega konkurenčnega manevra in naj bi vzbudila v naši javnosti vtis, kakor da je »Jutro« v opasnosti, da bo spremenilo

7 dni

po svetu

□ Linz bo postal nova prestolnica Vzhodne marke. Na željo Adolfa Hitlerja bo postl Lin zbodoča prestolnica Vzhodne Marke in bo sedež pokrajinske uprave. Preselitev sedeža vlade z Dunaja v Linz bo izvršena v jeseni, ker bodo šele do takrat zgradili velike vladne palače. Sedanja vladna poslopja na Dunaju pa bodo verjetno spremenili v muzeje.

□ Med Berlinom in Vatikanom skušajo diplomati vspostaviti zopet pomirjenje in normalne odnose. Nekaj časa se namreč že mudi v Rimu monakovski nadškof, ki je bil sprejet v avdienci pri papežu. Zatrjuje se, da pri pogajanjih med Berlinom in Vatikanom prav vneto sodeluje tudi sam Mussolini.

□ V Pragi so te dni svečano proslavili dvajsetletnico ustanovitve češkoslovaških legij. Ob tej priliki se je predsednik republike dr. Beneš zahvalil Italiji, ki je pomagala pri ustvarjanju češkoslovaških legij, ki so se borile za češkoslovaško neodvisnost.

□ Nemška oblastva so izdala proti Otonu Habsburškemu tiralico. Ob priliki, ko je bila izdana ta tiralica, se je nemško časopisje na široko razpisalo proti zdajnjemu habsburškemu monarhističnemu kandidatu, prav posebno pa listi povdarjajo, da je treba zapleniti vsa posvetila Habsburžanom, da se tako prepreči nadaljnje financiranje habsburške propagande.

□ Vsa Nemčija je v sredo slovesno proslavila 49. rojstni dan kanclerja in führerja Adolfa Hitlerja.

□ 25 bolgarskih novih poslancev bo verjetno izgubilo svoje mandate, ker so obtoženi, da so ob priliki volitev nastopali v imenu bivših razpuščenih strank. Na ta način si namerava ustvariti sedanja bolgarska vlada v parlamentu absolutno večino, ki bi je sicer ne bi imela.

□ Angleški lord Samuel je izdelal končnoveljavni načrt o ureditvi Palestine, ker so na dnevnem redu resni spopadi med Zidi in Arabci. Ta načrt določa predvsem 10-letno premirje, ki naj bi se v tem času izvršilo preseljevanje Židov in Arabcev, tako da bi poslej ta dva nepomirljiva nasprotnika živela ločeno vsak na svojem teritoriju.

□ Bivšega avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga so te dni odvedli z Dunaja v koncentracijsko taborišče v Dachau. Vesti, da bodo nemške oblasti naprile proti njemu obtožbo zaradi veleizdaje, pa se njaodločneje zanikajo.

□ V Pragi so demonstrantje razbili okno v vili svetnika nemškega poslanstva v Pragi zaradi tega, ker je na hiši visela zastava s kljukastim križem.

□ Ob Hitlerjevem obisku v Rimu namerava papež zapustiti Vatikan in odpotovati na svoje letno bivališče kastel Gandolfo. Vesti, ki govorijo o tem, pripominjajo, da je to verjetno v zvezi s tem, ker niso uspela pomirjevalna pogajanja med Vatikanom in Nemčijo.

□ Po padcu Tortose, važnega strateškega mesta na španskem bojišču, imajo Frankovci 323.000 km² španskega teritorija, barcelonska in valencijska vlada pa 181.000 km².

□ Na Češkoslovaškem je število brezposelnih v zadnjem času znatno padlo, tako da znaša sedanje število brezposelnih nesrečnikov samo še okoli pol milijona.

□ Hitlerjev obisk v Rimu, ki je za enkrat predviden 2. maja, bo veljal Italijo okrog 40 milijonov lir.

4. št. „Grude“ zaplenjena

Okrajno načelstvo v Kamniku je prepovedalo razširjanje 4. štev. »Grude«, mesečnika za kmetско pravo, ki izhaja v Ljubljani. Toliko v vednost vsem naročnikom omenjene revije, ki 4. štev. niso prejeli.

svojega lastnika in s tem morda celo svoj program, hočemo vendar na kratko na te podlosti odgovoriti.

»Jutro« je last »Jugografike«, družbe z neomejeno zavezo, v kateri je ustvarjena stoddstotna sigurnost, da list ne more postati predmet nikakršnih poslovnih transakcij, najmanj pa še takih, ki bi se tikale njegovega programa in načel, ki jih od svojega prvega dne zagovarja in brani. Z ustanovitvijo posebne zadruge »Napredni tisk« je povrh ustvarjena organizacija, ki omogoča, da se lastništvo »Jutra« razširi na čim širši krog odločno naprednih in nacionalnih mož in tako tudi za vso bodočnost zagotovi pred vsako špekulacijo. Gospode iz Kopitarjeve ulice pri tem opozarjamo, da je »Jutro« zgrajeno na drugih moralnih osnovah, kakor si oni to predstavljajo.«

Socialno vprašanje

Kako ga je razlagal dr. Ante Radić pred desetletji

Brata dr. Ante Radić (1868—1919) in Stjepan Radić (1871—1928) sta zavednim hrvatskim seljakom nepozabna učitelja, njun naslednik dr. Vladko Maček (*1879) pa jim je sedanjí neustraseni vodja hrvatskega seljaškega pokreta.

Dr. Ante Radić je bil začetnik hrvatskega seljaškega pokreta, Stjepan Radić in za njim dr. Vladko Maček pa veljata kot izgraditelja in izvršitelja njegovih seljaških prosvetno-političnih zamisli in nauk. Vsi trije so n e s e b i č n i služabniki svoje hrvatske domovine.

Da se ti nauki poobčijo v hrvatskem narodu, izdajajo v Zagrebu »Sabrana djela dr. Ante Radića«. Nedavno je izšla že VIII. knjiga te zanimive zbirke. Mislimo, da je tudi nam Slovincem, ki nimamo baš preveč tako svetlih vzornikov, takšen nauk prav tako ali še bolj potreben. Zato ne bo odveč, ako iz navedene književne zbirke tupačam prinesemo kake odlomke.

Danes prinašamo v slovenskem prevodu poljudno razpravo o gorenjem vprašanju iz leta 1902. Tako je znal dr. Ante Radić razložiti narodu že pred mnogimi desetletji pojme, ki si o njih še vedno niso povsod prav na jasnem. Niti ne pri vseh razumnih. Čujmo, kako Ante Radić razlaga take reči! Takole kramlja:

Gotovo je, da nobene besede dandanes ne slišimo in ne čitamo tolikokrat, ko to besedo: »socialno vprašanje«.

Kakšno je to »vprašanje«? Kdo vpraša? Kaj vpraša? Koga vpraša?

Veste, da vprašamo tisto, česar ne vemo. Naravno je, da ljudje niso nikdar vsega vedeli, pa tudi ne bodo nikdar vsega vedeli. Toda, mislim, ljudje niso nikoli toliko vprašali ko danes. Danes imate knjige in novine in razgovore učene gospode. Tu je polno samih »vprašanj«.

Začnimo pri sebi doma, ker pišejo in govorijo, da imamo tudi »hrvatsko vprašanje«! Kdor bi znal na to vprašanje odgovoriti, bi vedel, kaj bo z nami Hrvati: Ali se bomo kdaj zedinili; ali bo naša domovina postala madžarska županija; ali bo prišel Rus in bo Hrvate, Srbe in Črnogorce stlačil pod eno kapo; ali si bo Nemec podvrget Madžarsko in Hrvatsko; ali — ne vem, kdo in kaj še. Sama »vprašanja«, kako bo to in ono.

Potem imamo »vzhodno vprašanje«. — Kdor bi znal odgovoriti na to »vzhodno vprašanje«, bi znal odgovoriti tudi na »hrvatsko vprašanje«, ker na eno brez drugega ne moremo pravilno odgovoriti. To »vzhodno vprašanje« muči ljudi od tahrat, ko so se Turki stalno nastanili v Carigradu. Zdjaj se vprašamo: Kaj bo s Turki? Bodo li ostali tamkaj, ali bo njihovo carstvo propadlo? Če propade, čigavo vo carstvo bo propadlo? Če propade, čigava bo dotlej njihova zemlja, kdo bo tam vladal? To je tisto »vzhodno vprašanje«.

Takšna vprašanja, kakršni sta »hrvatsko vprašanje« in »vzhodno vprašanje«, so »politična vprašanja«.

Toda so ljudje, ki se za taka vprašanja ne starajo, ampak velijo: Politika, to ni nič, to je samo danguba in prevara. Pravo in edino vprašanje je — socialno vprašanje. Kdor zna odgovoriti na »socialno vprašanje«, tisti zna odgovoriti tudi na vsako politično vprašanje. Evo: Kdor hoče vedeti, kaj bo s Turčijo, tisti mora vedeti, kako je na Turškem s »socialnim vprašanjem«. Isto velja za Hrvate, za Madžare itd.

Tako mislijo neki ljudje. Kaj pa je torej »socialno vprašanje«?

Dasi je to »socialno vprašanje« strašno veliko vprašanje, da so o njem napisali knjig in novin in kuje, vendar moremo s petimi, šestimi besedami odgovoriti na to, kaj je »socialno vprašanje«. Kdo je gospodar človeku in imetku? — To vam je »socialno vprašanje«.

A za tem vprašanjem sledi tisoč in tisoč manjših vprašanj: Je li oče gospodar otroku? Je li mož gospodar ženi? Je li vladar gospodar narodu? Je li gospoda gospodar narodu? Je li dobro in v redu, da eni ljudje so, a drugi niso gospoda? Je li v redu, da so eni ljudje bogati, a drugi siromašni? Je li v redu?...

Pa kaj bom dalje našteval! Vse, kar koga tišči in se mu zdi krivo, bilo od očeta, sina, poglavarja, gospodarja in vsakogar, ki ima z njim človek kaj opraviti, vse to je »socialno vprašanje«. S komur imaš kakšen opravke, tistega imenujemo latinski socij (t. i. drug, tovariš). Vse, kar se nanaša na družbo ali kakovo »pajdaštvo«, je socialno, pa odtod i beseda »socialno vprašanje«. Po tem spoznate, da moremo o »socialnem vprašanju« reči tudi takole: Kdor hoče odgovoriti na »socialno vprašanje«, tisti mora odgovoriti na to: Kako se mora obnašati človek s človekom?

E, na to že deca vejo! Deca že tudi vedo za ono: Česar ne želiš, da drugi tebi

Dr. VLADKO MAČEK

stori, ne stori tudi ti drugemu! Zakaj se torej ljudje mučijo in iščejo odgovora na to »socialno vprašanje«?

Res je: Ni človeka, ki bi se pred svetom upal reči, da ni pravična ona beseda: »Česar ne želiš«, itd. Tako ne bi bilo treba nobenega drugega zakona, ko oni edini nauk: »Česar ne želiš, da drugi tebi ne stori, ne stori tudi ti drugemu!«

Ali to bi bila samo — pridiga, pa veste, da pridiga ne koristi niti vsakemu desetemu. Svet je svet, a ljudje so ljudje. Človek ve in vidi, kaj je boljše, pa stori tisto, kar je slabše. Nekateri se tega kajajo, a mnogi se niti ne kajajo. Pa kaj mi koristi, če se kdo pokaja, ko mi je storil krivico! Ni mi treba tvojega kajanja, nego ni bilo treba storiti krivico. Zato je treba braniti, da se zlo ne dela. Zato je treba soditi tistemu, ki je storil zlo. Zato so zakoni, predpisi, sodniki, stražarji, poglavarji, vlada, država. Zato tudi tisti, ki odgovarjajo na to »socialno vprašanje«, izmišljajo nove zakone in predpise, nove poglavarje in nadzornike.

In tako, glejte, tudi to »socialno vprašanje« naposled vodi človeka v politiko, ki je dandanes marsikomu odurna. Odurna pa je zato, ker mnogi ljudje niso ljudje, ker ne živijo in se ne obnašajo ljudski. Zato ni mogoče, da bi kdo mogel na to »socialno vprašanje« odgovoriti tako učinkovito, da bi takoj jutri bilo vse dobro in bi bili vsi ljudje zadovoljni. Ne! Za to je predvsem treba ljudi naučiti na ljudsko življenje. Pa bodo boljši tudi zakoni, boljši poglavarji, boljši tudi slugi. Potem tudi to »socialno vprašanje« ne bo zadajalo ljudem toliko brige.

Resnica je: To, kar vam jaz povem, ni lek, ki bi v en mah pomagal in izlečil vse bolezni, kot da je vse to šala. Ne, ljudsko življenje ni šala. Pa so ljudje, ki morda prihajajo tudi k vam in vam govorijo, kako je na svetu vse strašno in krivično; ali kako bodo oni vse to zlo kot za šalo odpihnili, samo čitajte njihov list, samo bodite njihovi pristaši! Marsikomu zmešajo glavo, ker težko je mali glavi, ko pride v njo velika misel! Popraviti ves svet, to je velika zamisel. Zato je tudi že pri nas takih malih glav, ki jih je »socialno vprašanje« zmešalo, pa se ne znajdejo. Čuvajte se tega in takšnih ljudi! Takovo zanešenjaštvo, norčevanje in sanjarjenje ne ustreza čudi našega naroda. Hrvatska pamet se ne dviga tako visoko, da bi mogla naenkrat popraviti ves svet in mu soliti pamet. To so si, zdi se, Nemci vtepli v glavo. Morda mislijo, da se da vse ljudsko življenje urediti po nekem predpisu in pravilu. Ne verjemite tega! Človek se uči živeti z ljudmi vse življenje, a to ni tako, kakor napraviti čevljičke ali žemljico! Tako se ne da ne zlo ne krivica, ki je je dosti na svetu, uničiti in odpraviti naenkrat in po vsem svetu, nego po malem. Najprej pometi pred svojimi pragom! Potem bodi povsod, koder imaš posla z ljudmi, človek, imej obraz in dušo in uči drugega, da bo človek! Nikjer ne pozabi, da si človek, in povsod zahtevaj svojo pravico: od oblastva in gospoda, kakor od sosed in cigana! Kjer ne moreš sam, dogovori se s sosedi in prijatelji, pa delajte složno! Samo ne govorite niti ne mislite, da boste svet spreobrili!

To vam je moj odgovor na »socialno vprašanje«.

Tako je znal dr. Ante Radić kramljati s svojim ljudstvom pred toliko leti. Stvar se medtem pri nas ni zboljšala, baš narobe. Danes slišiš kar preveč lepih besed o nacionalnosti — brez dejanj: kajti resnične socialnosti je vedno manj, neredkokrat celo pri tistih, ki jo imajo venomer na jeziku. Socialni krivičniki se veseliijo svoje krave žrtve. Svet se še vedno bolj pogreza v smrdljivo močvirje zločeste nesocialnosti. Vendar ozdravitev

Kulturna obzoria

Zofka Kvedrova

Kajti jaz sem bogata! Koliko je vsega v mojem srcu, in moji duši! Iz jaz vržem vse med ljudi in vsi morajo biti z menoj mladi in močni in vsi morajo čutiti, kako krasno, kako bogato je življenje!

(»Jaz sem bogata!« Ljubljanski Zvon 1902. Str. 206.)

Tako lahko piše samo dekle, ki čuti v sebi vso življenjsko silo, pogum, borbenost in odločnost štiri in dvajsetih let. Le tako dekle je moglo vzeti nase vsa podtikanja javnega mnjenja in se spustiti v borbo za najosnovnejše pravice žen in sploh vseh tistih, ki jih je družba pritisnila ob stran.

Malo je ženskih imen v literaturi in mi

Mariborska kulturna kronika

Hofmannsthal: Slehernik. Režija: J. Kovič. Glasbene točke naštudiral dirigent Jiranek. Bog ve, kako stara je že ta zgodba, zgodba o bogatini, ki si izprosi odloga za smrt, da vzame s seboj, kar ga je najbolj vezalo na ta svet. Čustvo, iz katerega se je rodila je še danes živo: prepričanje namreč, da se tam nekje onstran neha veljava in važnost tistih, ki jim življenje tostran ni ničesar odreklo. Nek primitiven in rahel socialni protest živi v tem delu in ta protest, kakor je šibek in zavit v bogate religiozne simbole in alegorije, daje delu še danes neko privlačno silo. Ne smemo seveda spregledati tudi resnične in vroče vere, ki veže iz dela, pa če bi nam bila morda osebno tudi nekoliko tuja. Pred anonimnim avtorjem — Hofmannsthal je samo obdelovalec — moramo imeti ves respekt: znal nam je približati vso to komplicirano simboliko in alegorijo in to prav gotovo zahteva več kakor zgolj obrtniško spretnost. — Pri nas je bil glavni povdarek na tisti monumentalnosti, ki ga diha delo v svoji primitivnosti. Igralci so svoje težke naloge alegorij in tipiziranih ljudi zadovoljivo rešili. Tudi oprema je bila vse skozi primerna. Kar se tiče izbora komada moramo priznati, da spada v velikonočno razpoloženje, čeprav imamo danes raje žive ljudi na odru, kakor alegorije brez mesa in krvi. Še nekaj! Kar se tiče izgovarjave in prednašanje verzov — ali se res ne da pri nas doseči več? jad.

Kulturni in nekulturni drobiž

O nemški rasni teoriji je hotel predavati v Sofiji prof. Popov. Člani narodno soc. organizacije »Bojevniki za napredek

ali vsaj olajšanje mora priti! Pa hitro! Kajpada predvsem »od zdolaj«, iz poštenih kmetsko-delavskih množic, kjer je razmeroma še največ izvirne nepokvarjenosti, vedre miselnosti in tople družabne razsodnosti. — Počkov.

može iz tega dejstva tako radi dokazujemo svojo višjo vrednost in važnost. Družbenih razmer, ki utesnjujejo in često ponižujejo ženo v njenem dostojanstvu, ne vidimo in ne upoštevamo. In vendar bi morali prav zato še tem bolj ceniti delo tistih redkih, ki so znale s svojo silno vztrajnostjo in voljo premagati ogromne ovire in se uveljaviti na področju, ki ga proglašamo za izključno moško.

Sodbe o umetniški sili in višini Zofkinih del so bile in so še različne. Morda se njeno delo podcenjuje, morda ga nje ne častilke precenjujejo. Vse to bo šlo še skozi sita in rešeta bolj oddaljenega časa. Toda tudi, če bi še toliko obledelo, radi svoje pogumne odkritosrčnosti bo ostalo to delo dragocen človeški in časovni dokument. jad.

bolgarstva« so to predavanje s silo prepričali. Kot vsekakor učinkovit argument in dokazni material proti izvajanju predavatelja so uporabljali solzne bombe. Bog ve, ali so ti branitelji rasne teorije vedeli, da branijo miselnost, ki dokazuje njihovo lastno manjvrednost.

PREJELI SMO

Tehnika in gospodarstvo. IV. 3. Vsebinska te številke je sledeča: Ivo Lah: Slovenija v luči statistike OUDZ-a v Ljubljani (s številnimi zanimivimi grafikoni); Dr. Vladmir Murko: Potek likvidacije kmečkih dolgov in bodoči položaj naših denarnih zavodov in njihovih vlagateljev; Dr. Ivo Pirc: Asanacija podeželja; Dr. Adoli Vogelink: Gospodarski indeksi Jugoslavije; Ing. Alfonz Pirc: Naše agrarno vprašanje II; Ciril Zebot: Ureditvev hranilno-kreditne funkcije v korporativnem narodnem gospodarstvu. (Nekaj zadnjih stavkov v informaciji: »Vse navedene koristne posledice so možne, prav tako kot so možne negativne posledice n. pr. upad intenzivnosti zasebne iniciative. Razlika pa je v tem, da so prve v intencijah zakonodajalca, druge pa bi bile proti njegovim intencijam. — Katere posledice dejansko prevladujejo, to ne sega v okviru te slike.) Številko zaključujejo društvena poročila, bibliografija in beležke.

Zvonček. Leto 39. Št. 4. Naš najstarejši mladinski list, ki izhaja letos v znamenju velikopotezne narodnoobrambne akcije, prinaša tudi v tej številki mnogo prispevkov, ki bodo našli obilo hvaležnih čitateljev. Razen sicer nekoliko tradicionalno a bogato ilustriranih pravljič, pripovedk in pesmi bo našel posebno dopajdenje kotichek gospoda Dobropoljskega, ki skuša navezati stike z deco naših izseljencev in zamejcev. Drobiž, ki ga je na zadnji strani nabral Stric Matic s košem novic je primeren in zanimiv. List ima vse pogoje, da bo vršil svoje poslanstvo v polni meri in zasluži vso podporo slovenske javnosti.

NEKDO SE SELI NA TA SVET...

ALBIN PODJAVORŠEK

(Narodna pripovedka iz Haloz)

Zunaj lije, lije v curkih, vmes tuli veter, zaganja se v drevesa, buta ob hiše, sili v okna. Pa ne more do ljudi in ljut besni in seka in teka okoli oglov in preko poljan divja. Pet dni že lije, v gostih curkih lije, že pet dni znak nori in dolge so ure, ko pričakujejo ljudje majskega sonca. Maj, srčni mesec, ko vse cveti in ko srca ljudem cveto!...

Mica se ustavi pred hišo. Dolga pot je za njo, težka skrb pred njo — ogleduje vrata in se ne upa naprej. Noge so ji blatne do kolen, obleka premočena do kože, telo prezebljo do kosti, do mozga. Tri ure in še več ceste in blata je za njo, vse Haloze so za njo, vsa dolga pot skozi debeli dež in mrzli severni piš. Ogrinja se v rjavo ruto, a v mokri obleki trepeta. A kaj, ko jo še huje težka skrb krivi! V ude ji lega trudnost, da bi najrajši sedla kar sredi ceste na tla, a mora, mora naprej, tja do vrat mora in v hišo in pred gospo. Ubije jo, je zagrozil oče, pobožen mož (saj drugače ni bil nikdar odločen, okrog prsta se je dal oviti), ubije jo, če pride nazaj in če ne opravi ničesar pri gospe. Skrušena se pomika naprej, v srcu jo tišči, a mora, mora. Neznana sila jo kakor drevi v prepad, ni se moč ustavljati. Pri vratih obstoji in skuša še preiščljavati, bi li naprej, ko roka že pritiska kljuko in drsi noga skozi odprte duri v vežo — kar bo,

bo! Prihaja nekdo iz sobe, Miciki se zdi, da je gospa, skozi solze in mrz in trudnost gleda vse okoli sebe. A ne čuti ničesar, razen tiste edine misli, ki jo tišči, ki vse njeno življenje tišči. Stiši, da jo ogovarja gospa, a ona ne more odgovoriti, ne razume nič, ne sliši vprašanj, trudna pada na kolena pred gospo, na kolena, na obraz, iz oči ji solze lijo in srce in duša in vse telo prosí in trepeta:

— Ah, gospa, odpustite, pomagajte!

Gospa je mlada, skoro Micinih let, lepa, nežna, ljuba, kakor pomladanski cvet. Oči njene so morje solza — o, Bog ve, koliko solza je že požrla bolest, rači bolečine, ki jo je pol nje življenja obraz. Z lic sije resna otožnost, trpek izraz za podobo sedmerih žalosti. Nekoč ni bilo tako: majska prešernost se je smejala iz oči in ptičica je ves dan žvrgolela veseli smeh. Zares, brez špasa, lepa je bila, preden jo je pograbil z doto vred kragulj, gospod Pschenitschnigg, vinski trgovec, vinogradnik in živinski mešetar. Bilo je, pesem se ne povrne nikoli več in ne morem drugega, kot da potožim nad nje izgubljeno mladost, mladost, ki sem ji včasih, v tistih lepih dneh, že pred Pschenitschniggom, vesele pesmi žvrgolel. V to od življenja ogojufano pesem, v ta ljubki cvet, toži dekle:

— Gospa, odpustite, pomagajte! Gleda gospa Mico, ve, da je iz Haloz

Radodarnost Fedorja Šaljapina

Fedor Šaljapin, slavni ruski basist, ni bil samo velik pevec, marveč tudi velik radodarnost. Njegovo smrt ne obžaluje samo umetniško zainteresirani svet, nego tudi pariški reveži. Ko je bil na višku slave, je marsikateremu revežu dal potom svojih prijateljev do 20 frankov. Kadar je sam delil podpore, je nakazoval po čeku vsakomur 200 frankov. Njegova radodarnost je postala kajpak prav hitro popularna in mnogi so jo nato izkoristili. Včasih je Šaljapin ljudi kar obispoval z darovi. Nekoč je bila v gledališču na Elizejskih poljanah v Parizu velika operna predstava s Šaljapinom v naslovni vlogi. Prvega dne — gostovanje je trajalo par dni — mu je sluga dotičnega gledališča napravil celo vrsto dobrodošlih uslug. Šaljapin ga je zato nagradil z velikopotezno napitnino. Drugega dne pa je sluga — ginjen vsled tolike radodarnosti — padel pred Šaljapina na kolena. Tega pa Šaljapin ni pričakoval. Ko je zagledal pred seboj toliko mešanico podložnosti in beračenja, je jezno vtaknil svojo čekovno knjižico v žep ter jo je odkuril.

Izmenjava književnikov med Japonsko, Italijo in Nemčijo

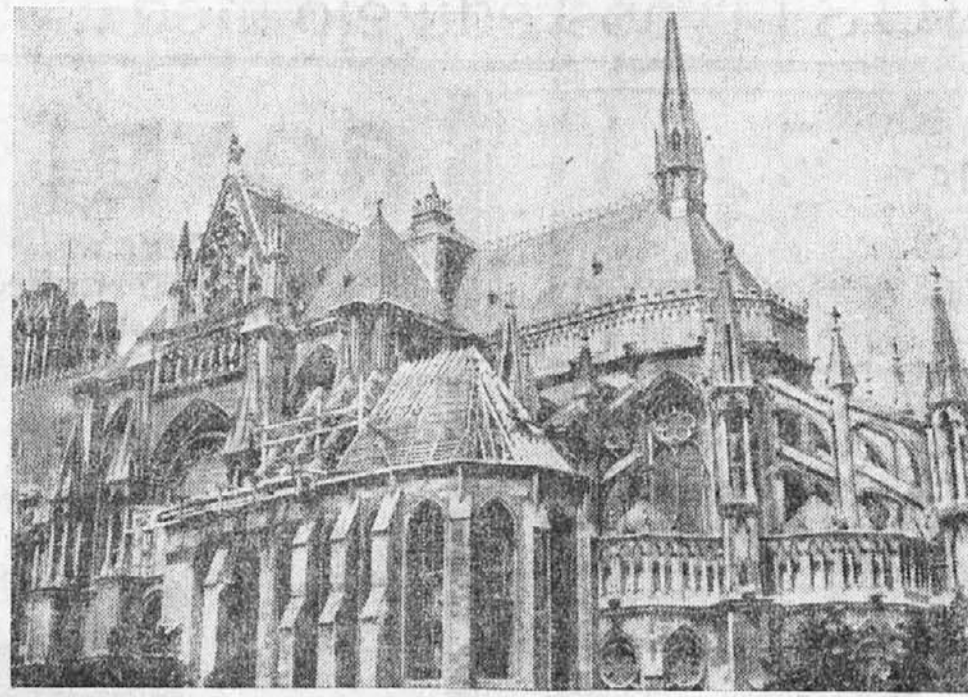
Tujskoprometni urad japonskega prometnega ministrstva namerava predložiti italijanski in nemški vladi, da posetijo najbolj znani književniki omenjenih držav medsebojno te države, da bi tako po daljšem bivanju v njih pričbuevali razprave, članke, potopise, romane itd., s čimer bi se dosedanja kulturni stiki še tesneje povezali.

Le neumna miš pozna eno samo lukno.

Diamant z napako je boljši nego navaden kamen brez sija.

Bivši boksarski prvak Maks Schmelling čestita svojemu nasprotniku.

Obnovljena katedrala v Reimsu

Velike proslave 9. in 10. julija t. l. — 52 kardinalov in škofov iz vseh delov sveta pride v Reims

Kakor znano, je bila katedrala v Reimsu, ena najlepših zgradb zapadne gotike, po njeni obnovi lansko leto na svečan način blagoslovljena. Katedralo, ki je trpela vsled obstreljevanja za časa svetovne vojne, so obnovili z velikimi stroški, h katerim je prispeval tudi znani ameriški milijarder John Rockefeller starejši. Letos nameravajo dne 9. in 10. julija prirediti v zvezi z obnovitvijo katedrale velike narodne svečanosti, nakar bodo katedralo izročili njenemu namenu bogoslužja, tod obenem bo ostala tujskoprometna in gradbeno-zgodovinska posebnost Francije. Napovedan je prihod 52 kardinalov in škofov iz vse Francije in vseh delov sveta. Pričakujejo tudi prihod Johna Rockefellerja mlajšega, sina velikega podpornika obnovitvenega dela. An-

gleška delegacija bo prinesla kardinalu Suhardu, sedanjemu kardinalu in nadškofu v Reimsu, točno kopijo štandarte, ki jo je nosila Devica Orleanska o priliki kronanja Karla VII. v Reimsu. Sobota, dne 9. julija zvečer, bodo pred katedralo igrale velik srednjeveški misterij, ki bo prikazoval zgodovino prekrasne stavbe. Naslednjega dne bo velika pontifična služba božja s prikazovanjem vseh v katedrali se nahajajočih verskih in nacionalnih relikvij. Svečan banket v mestni hiši in velika narodna veselica na vseh trgih Reimsa bo zaključila drugi dan velike proslave. Mesto Reims pa pripravila s tem zvezi veliko zgodovinsko razstavo, ki naj pokaže zgodovino tega najstarejšega mesta Galije.

„Queen Elizabeth“

Največji parnik na svetu — Novi morski velikan bo postavil „Queen Mary“ in „Normandie“ v senco

27. septembra 1938 bodo v ladjedelnici v Glasgowu dogradili največji parobrod na svetu: »Queen Elizabeth«. Prvi štiri leti je bila spuščena v morje posestrima omenjene ladje, »Queen Mary«, ki je postala po izgotovitvi tekmovalka francoskega velikana »Normandie«. Toda »Queen Elizabeth« presega vse dosedanje dimenzije in ves dosedanja luksus. Ladjo so že sedaj zavarovali za 4,5 milijonov funtov šterlingov. Gradili jo bodo celih 22 mesecev. Z delom so pričeli decembra 1936.

»Queen Elizabeth« ima 84.000 ton, dočim jih ima »Queen Mary« samo 81.235. Ladja bo imela 14 krovov, to je enega več kot »Queen Mary«. Sprejela bo lahko 2390 potnikov in 1225 mož posadke. »Queen Mary« more sprejeti maksimalno le 2112 potnikov in 1100 mož posadke.

Razkošje bo presegalo vse tisto, kar smo bili doslej vajeni gledati. Na ladji bodo celi nasadi v zemlji, zimski vrt ter majhen park. Prvo potovanje ladje v Ameriko s to ladjo bo v februarju leta 1939., ko bo Cunard Line — lastnica teh ogromnih ladij — praznovala svojo stoletnico. Za to veliko proslavo delajo že sedaj velike priprave.

Prav ameriška tatvina avtomobila

Kaliforniška poklicna tatica avtomobilov Jeane Kelly je pred kratkim ukradla v San Franciscu nek prekrasen kompresor. Z avtomobilom se je po stari navadi odpeljala naprej na deželo, da se navžije v bujni kalifornijski naravi dobrega zra-

ka. V Los Angelesu pa je hotela avto za »primerno ceno« prodati. Tam se je drugoga dne res našel kupec, ki je pa bil tako premeten, da si je prekrasen avtomobil z vseh strani in tudi znotraj doobra ogledal. Lahko si je zamisliti preplašenost tatice, ko je kupec odprl na zadnjem delu avtomobila znani zaboju za prevažanje kovčkov. V velikem zaboju je mirno spal elegantno oblečen gospod. Kupec je zaslutil situacijo in ni spustil tatice, obenem pa je zbudil spečega gospoda. Izkazalo se je, da je bil dotični lastnik kompresorja, ki se je po neki hudi »krokariji« nameraval naspati v neprikladnem prostoru avtomobila. Tatico so tako zasacili in flagranti. Bila je tako osupljena, da se je pustila mirno aretirati.

Najstarejši telefonski abonent

V Torontu (Kanada) je pravkar umrl najstarejši telefonski abonent na svetu: Hugh Neillson v starosti 93 let. Ko je namreč Graham Bell leta 1874. izumil telefon, ki se je mogel praktično uporabljati za osnivanje telefonskih mrež, si je dal omenjeni Hugh Neillson leta 1877. v svojem stanovanju postaviti to čudno skrinjico na steno svoje jedilnice. Istočasno so si dali napeljati telefon še trije drugi meščani Toronta in so s tem osnovali prvo »omrežje«. Vsi trije so že umrli, le Hugh Neillson je skozi ves ta čas pridno telefoniral kot senior-abonent v Torontu in je tako postal najstarejši abonent na svetu sploh. Ko so leta 1881. v Torontu osnovali privatno družbo za telefonski promet, je prevzela v mestu omrežje za dvesto abonentov, ki pa še niso imeli števil: telefonska uradnica ji je poznala na pamet ter jih je v mnogih slučajih zvezala kratkoma po glasu, ker se je takrat še moral javiti klicanemu uisti, ki je pač klical. Pač idilični časi prve telefonije!

SKRBI ZA »EDINOST«!

Angleški vojaki preizkušajo nov model orožja.

zna gospa in drugih ne. Že nekoliko utrujena v razglabljanju, nevoljna skoraj upre v Mico oči in reče trdo, hudo, da dekleta zaboli:

— Povej!

— Gospa!

Brani se dekletu, ne more na dan, boji se.

— Povej, Mica, pomagala ti bom, oženiš se z njim!

— Ni mogoče, gospa!

Jokajoč je Mica glas in stiska jo za vrat.

— Ni mogoče gospa, oženjen je. In oče mi je zagrozil, da me ubije, če vam ne povem. In sama ne vem, kaj me je tiralo sem, da sem prišla.

Belo lice gospejino ob teh izbranih prebledi še bolj in črna misel ji stopa v srce. Iz črne slutnje ukazuje oster glas:

— Mica, kdo je bil?

Še zajoče dekletu, o, bridkost ima mnogo solz, in skozi solze stisne težko, trdo:

— Gospa, odpustite mi! Naš gospod — vaš mož so bili!

Drugič zdrkne s stola dekletu: na kolena, na obraz pada pred gospo:

— Gospa, odpustite, odpustite, odpustite!

In nato joče, joče, joče.

(O, kako si smešen, sveti zakrament! Vidiš, kakole je! Vstopi takšna Mica v tvoj svetostjo založeni hram in konec je sanj o posvečenju dveh. Ješ črnega kruha kos in zazdi se ti, da bi bil še boljši bele pogače kos. Ne, ni še konca življenja dni in niso zaman solze. Je pač tako! Zares! In ni čuda, če misliš mlada, ah, kako lep pomladni cvet si bila nekoč!

Če misliš mlada na zgodno smrt! Pusti, potrpi, morda se ti skoro sama od sebe spet odpre pomlad in potem — — — Pusti, potrpi, šla boš svojo pot, in mesec ljubezni bo v tebi sijal!... Saj si že znala ljubiti nekoč in tudi tisto znano krilatico iz zgodovinske ure še poznaš: zgodovina se ponavlja! Ne boj se, zasijal bo maj!

Molči gospa. O, kako je hudo, da gospa molči: molk je težji kot najtežje besede udar. Mica se krivi pod tem molkom in groza jo je te strašne tišine. Nazadnje zasliši glas, oster, rezek gospejin glas, nič dobrote, nič toplote ni v njem. Užaljeno samoljubje ali Bog ve kaj diha iz oči.

— Vstani, Mica!

Ne dotakne se je več gospa, odmakne se od nje, do stene stopi. Mica stoji, a trudnost jo tlači na stol, da sede, da počaka. Zunaj lije, trdo pada dež, in vetrovi se reziijo in pode okoli hiše. In sliši gospo, ko govori. Besede padajo trše kot dež in hujše režejo v srce kot severni ledeni piš v telo.

— Povej, kdaj sta bila skupaj! Kako je bilo?

Znoreti je dekletu, kadar misli na tisto nesrečno noč, ko je prvič posegel v njo. In na naslednje noči in skozi na grozne suženjske dni — ko mu je morala biti kakor psica — in na tisti hip, ko je zažubalo v njej novo življenje in je v začetku, ne vedoča kaj je, sama s seboj ugibala in strmela predse — do trenutka — — —

Nesrečni čas, da si človek želi: oh, ko bi se le še enkrat rodil! Lani o trgatvi

je bilo in so zadnji večer pili in je bil gospodar (vaš mož, gospa) dobre volje in je domačim vina, sladke starine dal. Sam pa je šel v klet, točiti je treba, je dejal, in nikdo ni smel za njim. Jutri pridejo vozniki po mošt, točili bomo in pripraviti moram, je dejal. In čez čas je prišel gor, vina je prinesel in je dejal, da mu mora nekdo pomagati svetiti. Hoteli so oče, pa jim je rekel, naj spat grede, da je jutri tudi dan, ko bo treba itak valiti sode iz kleti, in je gledal vame in je še dejal, da mu moram pomagati jaz. In sem morala doli, v klet, nihče ni mislil nič, oče in mati so šli spat, in midva sva šla v klet. Tam pa mi je točil, najboljše vino mi je točil gospod, in tudi sam je pil. Počivati treba, je dejal, da je delal in da se je upehal. In sva pila in me je vlekli za obleko in roke in me je objemal in zopet sva pila. Potem me je posadil k sebi na klop in vlival iz svojega kozarca v moja usta in začel trgati obleko z me in je upihal luč, in o, o — — — Dekle joče, joče, joče, Bog ve, kolikokrat že joče tako.

Potem, kadarkoli je prišel, sem morala z njim, in suval in tepel me je. kakor psa, kadar ni vedel, kaj bi, da nisem več pričakovala, ali bo tega življenja in strašnih dni kdaj konec ali ne. In opazila je mati, kako je z menoj, in vsa vas ve to in govori in kaže za menoj in oče — i je zagrozil, če ne odidem k vam, in zdaj, o — o — — —

Dekle se joče, Bog ve, kolikokrat že joče tako. Tja v en dan govori, kakor da samo premišljuje na greh in tisto noč in vse grde noči, ki so za njo. Stokrat, tisočkrat je govorila sama s seboj, s svo-

ji mi mislimi in s svojo dušo. Pa se ne nadoma zave, da ni doma, da je tu pri gospe, da nji pripoveduje o tisti noči in naslednjih nočeh, o grehih z zlo posledico. In zaživi za trenutek v njej človek, ki je tako malo zaželen, in prazna duša mu zazija nasproti. Če čemu siliš na svet, ko vidiš, kako je? Da, zave se dekletu, da ni več sama s seboj, pogleda k nji, h gospe in skozi solze vidi solze: gospa joče, bridko joče. Tako jočeta dve, ena visoka, druga majhna: jočeta dve, ki sta nesrečni. In skoro bo tulil nad samim seboj tudi tisti, ki se seli na ta svet — — —

Včasih mislim na tvoj značaj, Mica. Takole padeš v hišo in sama ne veš, kaj bi. Zapletena zadeva, poseganje v sveči zakon, in sploh takšna pot. In sam Bog ve, da je res, da si ubrala to čudno pot. Pripovedka je življenje in življenje pripovedka: na tisoče jih je, ki korakajo v svojo smer, le ti si jo ubrala na čuden način. Da bi ne! Problema ne rešiš tako, o Mica, ti ženski don Kihot, ki misliš v idealizem nežnih src. Ne maram povedati do konca, čeprav bi ga povedal rad, samo da te ne blamiram pred drugimi in pred seboj: ali te je vrgla kar v njenih capah gospa, nežni cvet, skozi vrata ali ne? Namreč vrgla na cesto, v blato, v dež in v mraz. Ostane nam uganka, čeprav gre za načelo. In življenje, če že ne mara biti pripovedka, postane — če hočeš ali ne — nesramna satira, nad katero vse naše uboštvo, vsa slovenska revščina, svoj bič vihti — — —

Ampak to je res: vsi jočejo, ki so nesrečni. In skoro bo tulil nad samim seboj tudi tisti satir, ki je radoveden na ta svet — — —

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!

GRADBENO PODJETJE
INTEHNIČNA PISARNA

INŽ. ARH.

JELENEC

& INŽ.

ŠLAJMER

Maribor - Vrazova ulica 11
Telefon št. 22-12

**Barve
Laki**

Firneži

Čopiči in klej

i. t. d.

po najnižji ceni samo v spec. trgovini

FRANC WEILER

Maribor, Gosposka 29

BOTRI

Obleke,
Klobuke,
Perilo,
Čevlje i. t. d.

za birmance

kupite najugodnejše v konfekciji

Jakob Lah

Zahtevajte cenik! **Maribor, Glavni trg 2**

JOGURT

osvežuje in čisti kri, čista kri je pa glavni vir zdravja in lepote. Strokovnjaško izdelan iz pasteuriziranega mleka je jogurt jako okusna in lahko prebavljiva hrana. 94

Prva Mariborska mlekarina
(nasproti glav. kolodvoru) Telefon št. 21-81

**Wanderer-dvokolesa
Šivalni stroji**

Otroški vozički

po najnižjih cenah in ob ugodnih plačilnih pogojih Vam nudi

Franc Lepoša d. o. o.

Maribor - Aleksandrova c. 39

Mali oglasi

beseda 0-55 din,
dopisovanje po
1-50 din; inse-
ratni davek do
40 besed 1- din,
nad 40 besed
2- din. Za širi-
rana pisma se
plača 10- din.
Za odgovor
je priložiti 3-
din v znamkah

Foto amaterji

Izdelavo Vaših posnet-
kov zaupajte strokov-
njaku - Cene kopijam
znižane!

Foto Central VLAŠIČ

Maribor, Jurčičeva ulica 8

Birmanska darila

pri urarju in juvelirju

M. Jgeev-iev sin

Maribor - Gosposka ul. 15

Tudi na obroke, brez povišanja cen!

2500 Din rabite,
da zaslužite 1000 Din
mesečno doma.

Dopise:
„Anos“ Maribor
Orožnova 6
Priložite znakol!

„Edinost“
vselej
in povsod!

FOX Pasta

Kvalitetno čistilo za čevlje in
usnje iz najfinejših voskov in
originalnega francoskega bal-
zam terpentina

Zahtevajte in uporabljajte samo FOX-kremo
Dobi se v vsaki boljši trgovini

Jugoslovensko društvo guma

„ENGLEBERT“ d. d.

podružnica MARIBOR, Kopališka 2 (Scherbaumov paviljon)

(poslovodja: Alfonz Vreznik) priporoča kvalitativ. najboljšo pnevmatiko za luksuzne in tovarne avtomobile ter motocikle. Direktna dobava iz tovarne, zato zajamčeno vedno sveže blago. Brezplačna kontrola in polnjenje vaših gum.

Tiskarna
Litografija

Knjigoveznica

Kamnotisk

Offsettisk

Bakrotisk

Anilinski tisk

Plakaterski zavod

Tisk časopisov

PIROFANIA patent

MARIBORSKA TISKARNA d. d., MARIBOR KOPALIŠKA ULICA 6
Telefon 25-67, 25-68, 25-69